

VERSLAG VAN DE HERFSTVERGADERING

Vastgesteld 19 december 2019

1. Inleiding

Van 4 tot en met 6 oktober 2019 vond in Marrakesh, Marokko de 18^e herfstbijeenkomst plaats van de parlementaire assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (verder OVSE PA).¹ Zo'n 190 parlementsleden uit 50 landen kwamen bijeen voor de conferentie dat als thema had «Promoting Security Across the Euro-Mediterranean Region: The Role of the OSCE and its Partners». Naast de opening werd in drie sessies gesproken over diverse onderwerpen die spelen in de Euro-Mediterrane regio. Voorafgaand aan de conferentie vond een mediterrane forum plaats met als thema de noord-zuid samenwerkingsmodellen en economische connectiviteit in de Euro-Mediterrane regio. Dit forum werd speciaal georganiseerd voor de parlementsleden uit de Mediterrane landen om onderwerpen te bespreken die hen direct aangaan, zoals migratie en de terug opname van vluchtelingen. Het Nederlandse parlement werd in Marrakesh vertegenwoordigd door de Tweede Kamerleden **Van den Bosch** (VVD, delegatie-leider), **Van Toorenburg** (CDA) en **Bouali** (D66) en het Eerste Kamerlid **Karimi** (GroenLinks). De delegatie werd goed ontvangen en ondersteund door ambassadeur Bonis en de ambassade.

Verloop van de vergaderingen

Tijdens de opening van de parlementaire conferentie op vrijdagmiddag 4 oktober spraken onder meer de OVSE PA president Tsereteli, president van het Marokkaanse Hogerhuis, de heer Benchamach en de heer Samadi, Secretary of State van Marokko, inzake hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. De heer Tsereteli stelde in zijn openingsspeech dat het bijeenkomen in Marokko de waarde bewijst die de OVSE PA hecht aan mediterrane samenwerking en aan de onderlinge verbondenheid van de regio's. Het is een historische aangelegenheid, deze herfstsessie, aangezien Marokko voor het eerst een OVSE PA sessie organiseert, het de

¹ De belangrijkste documenten en toespraken van deze herfstbijeenkomst zijn te vinden op de website van de OVSE PA: <https://www.oscepa.org/meetings/autumn-meetings/previous-autumn-meeting>.

eerste sessie is voor de parlementaire assemblee in een OVSE partnerland en de assemblee ook voor het eerst in Afrika vergadert. Volgens Tsereteli kan de aanpak van migratie, terrorisme, klimaatverandering of economische duurzame ontwikkeling niet zonder regionale en internationale samenwerking. De heer Benchamach onderstreepte de noodzaak tot het aanpakken van de oorzaken van de spanningen en dreigingen voor de hele regio. Volgens hem hebben de Mediterrane landen dezelfde uitdagingen, inclusief de dreiging van terrorisme en haatspeech.

De eerste sessie ging over de OVSE en Afrikaanse regionale samenwerking inzake innovatie en het uitwisselen van goede praktijken. Deze sessie kende voordrachten van de president van de Afrikaanse Parlementaire Unie, de heer Sakande en president van de Guelmin-Oued Noun regio in Marokko. Deze laatste spreker focuste op de recente ontwikkelingen in Marokko en de Noord-Afrikaanse regio inclusief economische en sociale ontwikkeling. Als eerste vrouwelijk verkozen Marokkaanse regionaal leider ging ze ook in op gender gerelateerde zaken. De sessie werd voorgezeten door de Amerikaanse vice-president van de OVSE PA, de heer Wicker.

In de sessie op 5 oktober over de uitdagingen van klimaatverandering en migratie werden speeches gegeven door de Speaker van de economische gemeenschap van West Afrikaanse staten (ECOWAS), de heer Lo, mevrouw Botella van het IOM en de heer Ernst, vertegenwoordiger van de OVSE Economische en Milieu-activiteiten (OCEEA). De heer Ernst stelde dat klimaatverandering een multiplier van bedreigingen is die van invloed is op waterveiligheid, extreem weer en ontwrichtende economieën. Klimaatverandering heeft een impact op alle drie dimensies van de OVSE: politiek-militair, economische-milieu en de menselijke dimensie. Op vraag van het lid Karimi over het leren van de resultaten van de milieu en economische projecten van de OCEEA en de connectie met klimaat en veiligheid, zegde hij een verdiepende sessie toe tijdens de Winterbijeenkomst van de OVSE PA in Wenen in februari 2020. OVSE PA vice-president mevrouw De Sena uit Portugal zat deze sessie voor.

De derde sessie, op 6 oktober, stond in het teken van de strijd tegen intolerantie en discriminatie gebaseerd op religie of geloof. Voordrachten werden gegeven door de heer Belkebir, directeur van het studie en onderzoekscentrum inzake waarden, Mohammedia League of Moroccan Ulama en door ambassadeur Paçaci, vertegenwoordiger van de OVSE Chairperson-in-Office inzake strijd tegen intolerantie en discriminatie tegen moslims. De sessie werd geleid door de Noorse vice-president van de OVSE PA, mevrouw Henriksen. Parlementsleden onderstreepten in de discussie het belang van het proactief uitspreken tegen intolerantie en van de invloed van onderwijs in het bijdragen aan respect en het bestrijden van intolerantie.

Mediterraan Forum

De parlementaire conferentie werd voorafgegaan aan een Midderraan forum op vrijdagochtend 4 oktober. Sprekers tijdens dit forum waren de speciaal vertegenwoordiger namens de OVSE PA, de heer Allizard uit Frankrijk, de Griekse Minister van rurale ontwikkeling en voedsel, de heer Vordis en ambassadeur Hasani, voorzitter van de OVSE contact groep met de Mediterrane partners voor samenwerking. Allizard opende het forum met te stellen dat Marokko een belangrijke partner is in het controleren van de migratie, in het bijzonder nu de route via Marokko naar Spanje populair is geworden. Ook merkte hij op dat veiligheid en terrorismebestrijding steeds belangrijker zijn geworden in het Noord-Afrikaanse beleid van Europese landen. OVSE-landen hebben een

gevestigd belang in het begrijpen en aanpakken van veiligheidsdreigingen en daarmee in samenwerking met Noord-Afrikaanse landen. Ook besprak hij de inspanningen van China om infrastructuur aan te leggen waarbij verschillende regio's met elkaar worden verbonden, inclusief de Mediterrane regio. Hij pleitte voor een gezamenlijke strategische visie waarbij tevens informatie wordt uitgewisseld over de projecten die China uitvoert. Veel parlementsleden stipten het onderwerp van migratie aan. Het lid Van Toorenburg benadrukte in de discussie het belang van meer samenwerking met de landen van herkomst, waaronder Marokko, inzake de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers. Zij merkte op dat de aanwezigen hierin een gezamenlijke verplichting hebben. Zij wilde dit juist hier in Marrakesh benadrukken, waar vorig jaar het migratiepact is aangenomen.

Standing Committee

In de Standing Committee op 5 oktober, waaraan delegatieleider Van den Bosch namens Nederland deelnam, werd teruggeblikt op de activiteiten van de assemblee. In het onderdeel internationale politiek werd de Turkse delegatie stevig aangesproken door de Cyprioten, met bijval van de Fransen en Italianen. Het ging om het recente Turkse besluit om opnieuw een boorschip naar de Middellandse Zee bij Cyprus te sturen. Cyprus ziet dit als een schending van de soevereiniteit en internationaal recht. Ook werd stilgestaan bij procedurele zaken van de assemblee, waaronder de kwestie die door de Russische delegatie was geagendeerd, namelijk het hebben van een quorum bij stemmingen over de slotverklaring. Dit staat niet duidelijk omschreven in het statuut. Dit en overige procedurele kwesties komen terug op de Winterbijeenkomst in het voorjaar van 2020.

Ad hoc commissie

Op 5 oktober kwam de ad hoc commissie migratie bijeen. Mevrouw Karimi nam als waarnemer deel aan dit overleg. Volgens Karimi werd stilgestaan bij de uitdagingen van Marokko in het omgaan met internationale migratie. Zo is Marokko in de afgelopen jaren een belangrijk bestemmingsland geworden voor migranten uit Afrika bezuiden de Sahara en investeert het land in economische activiteiten in deze regio om migratie te verminderen.

Bilateraal gesprek

Op zaterdag 5 oktober spraken de leden Van Toorenburg, Bouali en Van den Bosch met het hoofd van de Marokkaanse delegatie, de heer El Bakouri en plaatsvervangend delegatieleider, de heer El Hamss. Volgens Van Toorenburg was het een constructief gesprek over een breed aantal thema's, waarbij van Nederlandse zijde de nadruk lag op de samenwerking met Marokko in brede zin en in het bijzonder op terugname van illegale en uitgeprocedeerde asielzoekers, migratie alsook de inzet op economische samenwerking en internationale handel. Dit eerste gesprek zal worden vervolgd op verschillende niveaus, omdat er onderwerpen zijn van gemeenschappelijk belang maar ook gevoelige onderwerpen waar beide landen anders tegenaan kunnen kijken. De collega's uit Marokko hebben toegezegd binnenkort met een voorstel te komen om met de Nederlandse collega's over de thema's verder te praten. Van Toorenburg sprak de hoop uit dat er resultaten worden geboekt. Een eerste opvolging kan het Tweede Kamer Commissiebezoek zijn dat op initiatief van de heer

Bouali naar Marokko gaat, in het voorjaar van 2020. Ook zegde het lid Bouali in het gesprek toe Minister Kaag te vragen naar Marokko te komen met een handelsmissie.

De voorzitter van de delegatie,
Van den Bosch

De griffier van de delegatie,
Bakker-de Jong